2-КҮН

Бардык тапшырмаларга максималдуу 112 балл берилет.

1. Окуяларды хронологиялык тартипте жайгаштырып, төмөнкү таблицаларды толтургула. Тандаган тамгаларды тийиштүү цифралардын астына жазгыла.

Тапшырма үчүн максималдуу 10 балл берилет – окуялардын ырааттуулугу туура болсо, ар бир таблица үчүн 5 баллдан берилет.
Эгер таблицада ката болсо, **0 балл** берилет. Ар бир таблица өз-өзүнчө бааланат.

I. Жооп:

1	2	3	4	5	6
Б Б.з.ч. 329-ж..	Е Б.з.ч. 101-ж.	А 940- ж. тегереги	Г 1365-ж.	Д 1855-ж.	В 1924-ж.

II. Жооп:

1	2	3	4	5	6
В 843-ж.	А 1302-ж.	Г 1445-ж.	Б 1455-1485-жж.	Е 1636-1644-жж.	Д 1787-ж.

2. Кыргызстан тарыхында жана жалпы тарыхта бир кылымдын ичинде болуп өткөн окуяларды дал келтиргиле.

Тапшырма үчүн максималдуу 5 балл берилет – окуялардын туура аныкталган ар бир жубу үчүн 1 баллдан берилет.

Жооп:

А	Б	В	Г	Д
5	1	3	2	4

3. Катарда берилген адамдарды тарыхый жактан эмне бириктирип тургандыгын жана аталгандардын арасынан кимиси ашыкча экенин жана эмнеге ашыкча экенин түшүндүрүп бергиле:

Максималдуу 4 балл берилет.

Жооп:

А) Эмне бириктирип турат: 2 балл

Жооп: Леонардо да Винчи, Рафаэль Санти, Микеланджело Буонарроти, Альбрехт Дюрер – булар Жогорку Кайра жаралуу доорунун сүрөтчүлөрү
(Эскертүү: бул жоопто катышуучу Альбрехт Дюрерди көрсөтпөшү мүмкүн, бирок анда жоопто калган инсандар Кайра Жаралуу доорунун италиялык сүрөтчүлөрү экенин көрсөтүшү керек).

Б) Кимдин аты ашыкча жана эмнеге: 2 балл
Жооп: Альбрехт Дюрер – немис сүрөтчү, Леонардо да Винчи, Рафаэль Санти, Микеланджело Буонарроти – италиялык сүрөтчүлөр.

4. Көбүнчө белгилүү тарыхый инсандарга салттуу түрдө тигил же бул мүнөздөмө-атрибут берилет да, ал аталган адамдардын аттары менен жуурулушуп биригип кеткен болот жана ал мүнөздөмө атрибуттар ал адамдардын өзгөчөлүгүн көрсөтөт же болбосо алардын ишмердүүлүгүнүн маанилүү бир аспектисин чагылдырат. Оң мамычадагы мүнөздөмө-атрибуттарды сол мамычадагы аттар менен туура дал келтиргиле.

Максималдуу 8 балл берилет – туура дал келтирилген ар бир ысым жана лакап ат үчүн 1 баллдан берилет.

Жооп:

А	Б	В	Г	Д	Е	Ж	З
4	5	7	1	6	3	2	8

5. Бир кылым ичинде жашап, бири-бирине замандаш болгон тарыхый инсандардын жуптарын түзгүлө. Тандаган цифраларды төмөндө берилген таблицадагы тийиштүү тамгалардын астына жазгыла.

Толук тапшырма үчүн максималдуу 21 балл берилет.
Замандаштардын туура көрсөтүлгөн ар бир жубу үчүн 1 баллдан берилет.
Замандаштарды эмне бириктирип тургандыгына карата берилген ар бир түшүндүрмө үчүн 2 баллдан берилет.
Жооптор:

А	Б	В	Г	Д	Е	Ж
5	7	1	6	3	4	2

Силер замандаш катары тандаган жуптарды эмне бириктирип турат?
1) Ормон хан жана Шабдан – XIX кылымдагы чоң кыргыз уруу башчылары, Кыргызстан тарыхында маанилүү роль ойногон тарыхый инсандар;
2) Наполеон Бонапарт жана Александр I – 1812-жылкы Ата мекендик согуш учурундагы Франциянын жана Россиянын императорлору;
3) Фридрих Барбаросса жана Филипп II Август – Үчүнчү кресттүүлөр жортуулунун катышуучулары болгон королдор;
4) Гарри Трумэн жана Уинстон Черчилль – “кансыз согуш” саясатынын башында турган саясий ишмерлер;

5) Бумын каган жана Хлодвиг – жаңы мамлекеттердин негиздөөчүлөрү: Франк королдугу жана Түрк каганаты;
6) Джузеппе Гарибальди жана Авраам Линкольн – XIX кылымдын мамлекеттик саясий ишмерлери жана өз өлкөлөрүнүн улуттук баатырлары;
7) Владимир Кызыл күн жана Сатук Буура хан – өз мамлекеттеринде бирдиктүү мамлекеттик динди кабыл алуу жаатында реформаларды жүргүзүшкөн.

6. Тигил же бул тарыхый инсандарга мүнөздөмө берген белгилүү тарыхчылардын цитаталарын окуп чыккыла. Цитаталардагы материалга таянып, башкаруучулардын кимиси тууралуу сөз болуп жаткандыгын аныктагыла.
Цитатада кайсы башкаруучу жөнүндө сөз болуп жатат (“жооптор” деген тилкеге чымчыкча (галочка) белгисин койгула).

Максималдуу 15 балл берилет – ар бир цитатанын туура жообу үчүн 5 баллдан берилет. Эгер цитатанын тушундагы жооп туура эмес болсо, ал цитатанын жообу үчүн 0 балл берилет.

Жооптор:
А) Каардуу Иван IV
Б) Борис Годунов
В) Петр I

7. Кыргызстан тарыхындагы тигил же бул тарыхый инсандарга мүнөздөмө берген белгилүү тарыхчылардын цитаталарын окуп чыккыла. Цитаталардагы материалга таянып, башкаруучулардын кимиси тууралуу сөз болуп жаткандыгын аныктагыла.
Ар бир цитатанын тушунда жооптор деген мамычада берилген аттардын ичинен туура деп эсептегениңердин жанына чымчыкча белгисин (галочка) коюңуз.
Максималдуу 15 балл берилет – ар бир цитатанын туура жообу үчүн 5 баллдан берилет. Эгер цитатанын тушундагы жооп туура эмес болсо, ал цитатанын жообу үчүн 0 балл берилет.

Жооптор:
А) Чыңгыз хан
Б) Чагатай
В) Тимур

8. Ар бир тарыхый окуя кайсы бир адамдын, элдин, өлкөнүн тагдыры үчүн белгилүү бир жыйынтыктарга жана мааниге ээ. Бирок бир эле учурда дароо бир нече өлкөнүн тагдырын өзгөртө жана алардын андан аркы өнүгүшүнө таасир эте ала турган тарыхый окуялар да бар. 1453-жылы ушундай глобалдуу эки тарыхый окуя болуп өткөн.

Максималдуу 7 балл берилет.

Жооптор:

А) **1. Жүз жылдык согуштун аякташы – 1 балл**

2. Бул окуянын жыйынтыгы төмөнкүдөй болгон: - 3 балл

Англия Жүз жылдык согуштун натыйжасында Кале портунан тышкары континенттеги бардык жерлеринен ажыраган. Англия XII кылымдан бери ээ болуп келе жаткан Франциянын түштүк-батышындагы кеңири аймактардан кол жууган. Англияда династиялар ортосунда Кызыл жана Ак розалар согушу башталган. Франция Бургундиядан сырткаркы бардык территорияларды бириктирип, бул жагдай улуттук мамлекеттин курулушуна жана француз королдорунун абсолюттук бийлигинин бекемделишине шарт түзгөн. Ошентип, Европада күчтөрдүн балансы өзгөргөн.

Б) 1**. 1453-жылы түрктөр Константинополду басып алышкан – 1 балл**

2. **Бул окуянын жыйынтыгы төмөнкүдөй болгон: – 2 балл**
   Византия империясы жоюлуп, анын ордуна Осмон империясы түптөлгөн.

9. Кайсы окуя төмөндөгү сүрөттөрдү бириктирип турат?

Максималдуу 9 балл берилет:

А) Россия жана Франция согушу (Эскертүү: Россиядагы 1812-жылкы Ата мекендик согуш деген жоопту да туура деп эсептесе болот) **– 1 балл**;

Б) Бул окуя кайсы жылы болгон? – 1812-ж. (Эскертүү: 1812-1813-жж. деген жоопту да туура деп эсептесе болот) – **1 балл;**

В) Сүрөттөрдө тарыхый окуянын кайсы эпизоддору чагылдырылган жана сүрөтчүлөр эмне үчүн дал ушул эпизоддорду тандап алышкан? – **7 балл, алардын ичинен:**

1. Филидеги кеңеш – **2 балл** (Жооп деталдуураак да болушу мүмкүн – Филидеги кеңеш жана М.И. Кутузов тарабынан Москваны Наполеонго калтырып кетүү чечиминин кабыл алынышы);

2. Француз армиясынын Россиядан чегинүүсү **– 1 балл;**

3. Сүрөтчүлөр эмне үчүн согуштун дал ушул эпизоддорун тандап алганын түшүндүрүп берүү – **4 балл.**

Эскертүү:

Катышуучу дароо эки сүрөт боюнча жооп бериши мүмкүн:

Бородино салгылашуусунан кийинки Фили кыштагындагы аскердик кеңеш Россиянын бул согуштагы тагдырын чечмек. Биринчи муктаждык армияны сактап калуу эле, себеби ал учурда резервдик аскер жок болчу. М.И. Кутузов жаңы ири салгылашууга киришпестен, Москваны Наполеонго таштап кетүү жана ушунун негизинде армияны сактап калуу чечимин кабыл алган. Наполеон Москвага кирген, бирок бир айдан кийин эле аны таштап кеткен, ал эми 1812-жылдын аяк ченинде армиясы менен чогуу такыр эле Россиядан качкан, анткени Кутузов армиясын жаңы салгылашууларга даярдай алган, француздар басып алган аймактардын баарында болсо партизандык кыймылдар башталган.

Же болбосо катышуучу ар бир сүрөт боюнча өзүнчө жооп бериши мүмкүн. Анда калыстар ар бир сүрөткө берилген жоопту өзүнчө баалайт да, алардын баллдарынын суммасын чыгарат.

10. *Орус княздыктарынын монгол- татарлар менен болгон салгылашууларынын үч карта-схемасын карап чыккыла.Төмөндө сүрөттөлгөн салгылашуулардын канчанчысы карта-схемага туура келет?Салгылашуунун аталышын жазгыла.*

Максималдуу 2 балл берилет.

Жооп: Биринчи сүрөт-схема – Куликов салгылашуусу.

11. Текстти окуп чыгып, бош жерлерге тийиштүү аталыш, сөз, ысым, даталарды жазгыла.

Максималдуу 16 балл берилет – ар бир туура жазылган аталыш, сөз, ысым, дата үчүн 1 баллдан.

Жооптор:

1. Барсбек
2. Ажо
3. Кытай
4. Руникалык (Орхон-Енисей)
5. Умай-бег
6. Умай
7. Экинчи Түрк кагандыгынан
8. Каган
9. Ынанчу Алп Билге
10. Капаган каганга/Капаган кагандын
11. Тан империясы
12. Түргөш кагандыгы
13. 711-ж.
14. Тонюкук
15. Күл Тегин
16. Суңга токоюндагы

Область. История. Теория. Рекомендации для членов жюри (рус). 2 ДЕНЬ

Общие критерии оценки заданий теоретического уровня
Максимально за все задания – 112 баллов

1. Расположите события в хронологической последовательности. Заполните таблицы ниже, записав выбранные буквы под соответствующими цифрами.

За задание максимально 10 баллов – по 5 баллов за таблицу, если вся последовательность событий правильная.
Если в таблице есть ошибка **– 0 баллов**. Оценивается каждая таблица самостоятельно.

I. **Ответ**

1	2	3	4	5	6
Б 329 г. до н.э.	Е 101 г. до н. э.	А Ок. 940 г.	Г 1365 г	Д 1855 г.	В 1924

II. **Ответ**

1	2	3	4	5	6
В 843 г.	А 1302 г.	Г 1445 г.	Б 1455-1485	Е 1636-1644	Д 1787 г.

2. Установите соответствия между событиями истории Кыргызстана и всеобщей истории, произошедшими в пределах одного века.
За задание максимально 5 баллов - 1 балл за каждую правильно определенную пару событий.

Ответ:

А	Б	В	Г	Д
5	1	3	2	4

3. Объясните, что, с исторической точки зрения, объединяет перечисленных людей. Укажите чьё имя является лишним и почему:
Максимально – 4 балла
Ответ
А) Что объединяет: 2 балла
Ответ: Леонардо да Винчи, Рафаэль Санти, Микеланджело Буонарроти, Альбрехт Дюрер - художники эпохи Высокого Возрождения
(Примечание: в этом ответе участник может не указывать Альбрехта Дюрера, но тогда в ответе указывает, что остальные – это итальянские художники Возрождения)
Б) Чьё имя лишнее и почему: 2 балла
Ответ: Альбрехт Дюрер – немецкий художник, Леонардо да Винчи, Рафаэль Санти, Микеланджело Буонарроти - итальянские художники

4. Часто известных исторических личностей традиция награждает той или иной характеристикой-атрибутом, неотъемлемо связанной с именем упомянутых людей и во многом определяющей их или отражающей какой-либо важный аспект их деятельности. Правильно соотнесите характеристики-атрибуты в правой колонке с именами в левой.

Максимально 8 баллов – по 1 баллу за правильно указанное соотношение имени и прозвища

Ответ

А	Б	В	Г	Д	Е	Ж	З
4	5	7	1	6	3	2	8

5. Соотнесите имена ист. личностей из левой колонки с именами их современников из правой.

Максимально за все задания – 21 балл

За сопоставление пар современников - по 1 баллу за каждую правильно составленную пару.
За объяснение параметра, согласно которому объединены современники – по 2 балла за каждый правильно названный параметр.

Ответы:

А	Б	В	Г	Д	Е	Ж
5	7	1	6	3	4	2

Что объединяет ист. личностей в составленных вами парах?

1) Ормон-хан и Шабдан – крупнейшие кыргызские родоправители XIX в, исторические личности, сыгравшие большую роль в истории Кыргызстана
2) Наполеон Бонапарт и Александр I - императоры Франции и России в период Отечественной войны России 1812 г.
3) Фридрих Барбаросса и Филипп II Август – короли-участники третьего крестового похода
4) Гарри Трумэн и Уинстон Черчилль – политические деятели, которые положили начало политике «холодной войны»
5) Бумын-каган и Хлодвиг — основатели новых государств: королевства франков и Тюркского каганата
6) Джузеппе Гарибальди и Авраам Линкольн – государственные политические деятели XIX в. и национальные герои своих стран
7) Владимир Красное Солнышко и Сатук Богра-хан– провели реформы по принятию единой государственной религии в своих государствах

6. Ознакомьтесь с тремя цитатами известных историков, характеризующих тех или иных исторических деятелей. Опираясь на имеющийся в высказывании материал, определите, о ком из правителей идёт речь.

Поставьте знак «V» в колонке «Ответ» напротив имени правителя, описанного в цитате.
Максимально 15 баллов – по 5 баллов за каждую позицию
Если ответ по позиции неправильный, то 0 баллов за позицию.
Ответы:
А) Иван IV Грозный
Б) Борис Годунов
В) Петр I

7. Ознакомьтесь с тремя цитатами известных историков, характеризующих тех или иных исторических деятелей Истории Кыргызстана. Опираясь на имеющийся в высказывании материал, определите, о ком из правителей идёт речь.

Максимально 15 баллов – по 5 баллов за каждую позицию

Если ответ по позиции неправильный, то 0 баллов за позицию.

Ответы:

А) Чингизхан

Б) Чагатай

В) Тимур

8. Любое историческое событие имеет определенные итоги и значение в судьбе отдельного человека, народа, страны. Но есть события, которые способны изменить судьбу сразу нескольких государств и повлиять на их дальнейшее развитие. Два таких глобальных исторических событий произошли в 1453 г.

Какие два важнейших события произошли в 1453 году? Как эти события изменили Европу?

Ответы. Максимально 7 баллов:

А) **1. Окончание Столетней войны – 1 балл**

2. Итогом этого события стало: - 3 балла

Англия в итоге Столетней войны лишилась всех владений на континенте, кроме порта Кале. Английская корона утратила обширные территории на юго-западе Франции, которыми владела с XII века. В Англии началась война Алой и Белой розы между династиями. Франция объединила все территории, кроме Бургундии, что способствовало формированию национального государства и укреплению абсолютной власти французских королей. Таким образом соотношение сил в Европе изменилось.

Б) **1. В 1453 году турки захватили Константинополь – 1 балл**

2. Итогом этого события стало: **- 2 балла**

Прекратила своё существование Византийская империя, и на смену ей пришла Османская империя.

9. Какое историческое событие объединяет обе картины?

Максимально 9 баллов

А) Война России и Франции **- 1 балл** (Примечание: можно принять как правильный Отечественная война в России в 1812 г.)

Б) В каком году произошло это событие? – 1812 г. (Примечание: можно принять как правильный 1812-1813 г.г.) – **1 балл**

В) Какие эпизоды исторического события отражены на картинах? Почему художники выбрали именно эти эпизоды? – **7 баллов, из них -**

1. Совет в Филях **- 2 балла** (Ответ может быть более развернутым – Совет в Филях и принятие М.И. Кутузовым решения сдать Москву Наполеону)

2. Отступление французской армии из России**- 1 балл**

3. Объяснение, почему художники для своих картин выбрали эти эпизоды войны **- 4 балла**

Примечание:
Участник может дать ответ сразу по двум картинам.
Примерный ответ на вопрос:

Военный совет в Филях после Бородинской битвы решал судьбу России в этой войне. Первая необходимость - сохранить армию, так как резервов на тот момент не было. М.И. Кутузов принял решение отдать Москву Наполеону без нового генерального сражения и сохранить армию. Наполеон вошёл в Москву, но уже через месяц покинул её, а к концу 1812 года со своей армией бежал из России, так как Кутузов смог подготовить русскую армию к новым сражениям, а на всех территориях, захваченных французами, началось партизанское движение.

Или ответ может быть по каждой картине отдельно, тогда жюри оценивает ответ по каждой картине и суммирует баллы

10. Рассмотрите три карты-схемы сражений русских княжеств с монголо-татарами

Максимально 2 балла

Ответ: Первая карта-схема – Куликовское сражение

11. Прочитайте текст. Дополните текст недостающей информацией. Впишите в пропуски, обозначенные порядковыми номерами, нужные слова (названия, имена, даты и т.д.)

Максимально – 16 баллов, по 1 баллу за каждую правильную позицию

Ответ:

1. Барсбек
2. Ажо
3. Китайские
4. Руническое (орхоно-енисейское)
5. Умай-бег
6. Умай
7. Второй Тюркский каганат
8. Каган
9. Ынанчу Алп Бильге
10. Капаган-каган
11. Танская империя
12. Тюргешский каганат
13. 711 г.
14. Тоньюкук
15. Кюль-Тегин
16. Чернь Сунга